

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Α.ΔΙ.Π.

ΑΡΧΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ & ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

HELLENIC REPUBLIC

H.Q.A.

HELLENIC QUALITY ASSURANCE
AND ACCREDITATION AGENCY

ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

European Union
European Social Fund

MINISTRY OF EDUCATION & RELIGIOUS AFFAIRS, CULTURE & SPORTS
MANAGING AUTHORITY

Co-financed by Greece and the European Union

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Εξωτερική Επιτροπή Αξιολόγησης</i>	3
<i>Εισαγωγικά</i>	3
<i>Α. Πρόγραμμα Σπουδών</i>	4
<i>Β. Διδασκαλία</i>	7
<i>Γ. Έρευνα</i>	8
<i>Δ. Άλλες υπηρεσίες</i>	9
<i>Ε. Στρατηγικός σχεδιασμός, προοπτικές</i>	10
<i>Στ. Τελικές διαπιστώσεις και εισηγήσεις της Επιτροπής</i>	11

Εξωτερική Επιτροπή Αξιολόγησης

Στην Επιτροπή μετέσχον οι εξής: Ομότιμη Καθηγήτρια Στέλλα ΓΕΩΡΓΟΥΔΗ (École Pratique des Hautes Etudes, Γαλλία), Καθηγητής Κωνσταντίνος ΜΠΟΜΠΑΣ (Πανεπιστήμιο Λίλλης [Lille 3], Γαλλία), Καθηγητής Juan NADAL CAÑELLAS (Pontificio Istituto Orientale, Ρώμη, Ιταλία), Καθηγητής Bernhard PALME (Universität Wien, Αυστρία) Καθηγήτρια Άννα ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ-ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ (Πανεπιστήμιο Κύπρου, Κυπριακή Δημοκρατία, συντονίστρια).

Εισαγωγικά

1. Η διαδικασία αξιολόγησης

Την Τρίτη 17 Δεκεμβρίου 2013 έγινε ενημερωτική συνάντηση στα γραφεία της Α.ΔΙ.Π. επί της λεωφόρου Συγγρού 44. Η ενημέρωση έγινε από τον κ. Τσιάντο εκ μέρους του Οργανισμού Αξιολόγησης. Λόγω της καταλήψεως του κτηρίου της Φιλοσοφικής Σχολής στην Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου, οι συναντήσεις της Επιτροπής Αξιολόγησης έγιναν στο κτήριο «Κωστής Παλαμάς» στην οδό Ακαδημίας. Η πρώτη συνάντηση με την Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος (ΟΜ.Ε.Α.) έλαβε χώραν από τις 12.00 μέχρι τις 19.30. Παρέστησαν: η Καθηγήτρια Ελένη Καραμαλέγκου, Πρόεδρος του Τμήματος Φιλολογίας, η Καθηγήτρια Ερασμία-Λουίζα Σταυροπούλου, Αναπληρώτρια Πρόεδρος και Διευθύντρια της Συντονιστικής Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών, καθώς και οι Διευθυντές των τεσσάρων Τομέων του Τμήματος, η Καθηγήτρια Στυλιανή Χατζηκώστα του Τομέα Κλασικής Φιλολογίας, ο Καθηγητής Ευριπίδης Γαραντούδης του Τομέα Νεοελληνικής Φιλολογίας, ο Καθηγητής Ιωάννης Πολέμης του Τομέα Βυζαντινής Φιλολογίας και Λαογραφίας, η Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ελένη Παναρέτου του Τομέα Γλωσσολογίας και τα μέλη της ΟΜ.Ε.Α. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης έγινε λεπτομερής παρουσίαση του Τμήματος, των Τομέων και των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων από τους υπευθύνους και στη συνέχεια εκτενή συζήτηση μεταξύ της Επιτροπής Εξωτερικής Αξιολόγησης και μελών ΔΕΠ του Τμήματος. Ενημερωμένη έκθεση με τα απαραίτητα στοιχεία μέχρι το 2013 καθώς και το υλικό που παρουσιάστηκε κατά τη διάρκεια της ημέρας εδόθησαν στην Επιτροπή σε ηλεκτρονική μορφή από την Πρόεδρο του Τμήματος. Ακολούθως, τα μέλη της Επιτροπής και τα μέλη της ΟΜ.Ε.Α. συναντήθηκαν επί μία ώρα με τον Αντιπρύτανη Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Πρόεδρο της Μονάδας Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟ.ΔΙ.Π.) Καθηγητή Αστέριο Δουκουδάκη στο Κεντρικό κτήριο του Πανεπιστημίου. Μετά το πέρας της συναντήσεως αυτής εδόθη στα μέλη της Εξωτερικής Επιτροπής Αξιολόγησης υπόμνημα με ορισμένα στατιστικά

στοιχεία που αφορούν, μεταξύ άλλων, στο διδακτικό, ερευνητικό και διοικητικό προσωπικό καθώς και στους φοιτητές του Πανεπιστημίου.

Την Τετάρτη 18 Δεκεμβρίου 9.30 - 19.30, η Επιτροπή είχε συνάντηση με το Διοικητικό και Εργαστηριακό Προσωπικό του Τμήματος στο κτήριο «Κωστής Παλαμάς» και στη συνέχεια με τους προπτυχιακούς φοιτητές, τους μεταπτυχιακούς φοιτητές, τους υποψηφίους διδάκτορες και τους μεταδιδακτορικούς συνεργάτες.

Την Πέμπτη 19 Δεκεμβρίου (9.30-18.30) στο κτήριο «Κωστής Παλαμάς» παρουσιάστηκε στα μέλη της Επιτροπής Αξιολόγησης η ερευνητική δραστηριότητα, ο στρατηγικός σχεδιασμός καθώς και τα εργαστήρια και σπουδαστήρια του Τμήματος από τους υπευθύνους. Τα μέλη της Επιτροπής ξεναγήθηκαν υπό τις περιστάσεις στα κτήρια της Φιλοσοφικής σχολής (Εργαστήρια και Σπουδαστήρια) καθώς και στην υπό κατασκευή βιβλιοθήκη από τους υπευθύνους. Η Επιτροπή είχε συνάντηση στην Κοσμητεία με την Κοσμήτορα, Καθηγήτρια Αμαλία Μόζερ.

II. Η Εσωτερική Αξιολόγηση

Για λόγους που δεν ευθύνεται το Τμήμα, η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης αφορά στην περίοδο 2004-2010· για τον λόγο αυτόν ζητήθηκαν και παρασχέθηκαν από το Τμήμα όσα πρόσθετα στοιχεία ενημερωμένα μέχρι το 2013 ετέθησαν υπόψη της Επιτροπής κατά την παρουσίαση. Παρά το γεγονός ότι τα δεδομένα από το 2011 ήσαν λιγότερο συστηματικά επεξεργασμένα, είναι προφανές ότι υπάρχει συνέχεια και συνέπεια στους στόχους και την προσπάθεια για βελτίωση.

Η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης 2004-2010 είναι ιδιαίτερα επιμελημένη και επαρκώς τεκμηριωμένη, περιλαμβάνει δε μεγάλο αριθμό πινάκων, οι οποίοι βοήθησαν στην αξιολόγηση παρέχοντας χρήσιμα στοιχεία. Η Έκθεση, σε συνδυασμό με το πρόσθετο υλικό που ετέθη υπ' όψιν της Επιτροπής ανέδειξε το πολύ σημαντικό ερευνητικό και εκπαιδευτικό έργο του Τμήματος επιτρέπει δε τον εντοπισμό εν δυνάμει προβλημάτων και περιέχει γόνιμους προβληματισμούς.

Ήταν ιδιαίτερα δυσχερής για το έργο της Εξωτερικής Επιτροπής Αξιολόγησης η έλλειψη δεδομένων για την τριετία 2010-2013, περίοδο κατά την οποία αποφασίσθηκαν δραστικές περικοπές στον κρατικό προϋπολογισμό και το προσωπικό, γεγονός που επηρέασε στον μέγιστο βαθμό την έρευνα και τη διδασκαλία όλου του προσωπικού του Τμήματος. Δεν αγοράσθηκαν βιβλία, διεκόπη η πρόσβαση ακόμα και στα απολύτως βασικά ηλεκτρονικά εργαλεία αναζήτησης, μειώθηκε δραστικά το διδακτικό, διοικητικό και ερευνητικό προσωπικό ενώ εκπαιδεύονταν 4.500 φοιτητές σε πολύ δύσκολες εργασιακές συνθήκες. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων είκοσι χρόνων το Τμήμα ακολούθησε με προσήλωση μια πολύ σημαντική πορεία ανάπτυξης κατά τα διεθνή πρότυπα. Υπό τις επικρατούσες συνθήκες και αν δεν διασφαλισθεί στοιχειώδης κατανομή πόρων κατά το αμέσως προσεχές διάστημα, είναι πολύ μεγάλος ο κίνδυνος να χαθούν πολλά από τα επιτεύγματα και πολλά από τα νεώτερα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού να εγκαταλείψουν τη χώρα αναζητώντας καλές συνθήκες εργασίας.

A. Πρόγραμμα Σπουδών

Η Επιτροπή ενημερώθηκε για την αλλαγή του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών καθώς και για τη μεταβατική περίοδο η οποία διασφαλίζει την ομαλή συνέχιση των σπουδών των φοιτητών που είχαν εισαχθεί με το παλαιό σύστημα.

Σε ό,τι αφορά το πρόγραμμα σπουδών, το Τμήμα παρουσιάζει παιδαγωγική δραστηριότητα πολύ υψηλού επιπέδου. Ωστόσο, η επιλογή Κατεύθυνσης στο Γ' εξαμήνο σπουδών θα μπορούσε να θεωρηθεί πρώιμη, αν και με τον τρόπο αυτόν δίδεται η δυνατότητα προσφοράς περισσότερων εξειδικευμένων μαθημάτων και ευρύτερου φάσματος αντικειμένων κάθε Κατεύθυνσης.

Η υποχρεωτική συγγραφή εργασιών κατά τη διάρκεια των σπουδών (όχι μόνο στο πλαίσιο σεμιναρίων, όπως προβλέπεται και στο τρέχον πρόγραμμα) καθώς και υποχρεωτικής διπλωματικής εργασίας θα συνέβαλαν στην καλλιέργεια του γραπτού επιστημονικού λόγου υπηρετώντας πολλαπλούς στόχους.

A'. Προπτυχιακά προγράμματα σπουδών

1. Πτυχίο Κλασικής Φιλολογίας

Στον προπτυχιακό κύκλο σπουδών οι διδακτικοί στόχοι περιγράφονται ως προσανατολισμένοι αφ' ενός προς την επιστημονική έρευνα και αφ' ετέρου προς την επιστημονική και παιδαγωγική κατάρτιση καθηγητών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, καθώς και των φιλολόγων, οι οποίοι θα στελεχώσουν τομείς της Δημόσιας Διοίκησης. Με βάση τα παραπάνω, το ισχύον μέχρι πρότινος πρόγραμμα σπουδών κάλυπτε αυτές τις ανάγκες επαρκώς· πολύ περισσότερο το νέο πρόγραμμα σπουδών, εμπλουτισμένο με νέα αντικείμενα και μεθόδους, υπηρετεί κατά ιδιαίτερα ικανοποιητικό τρόπο τους παραπάνω στόχους. Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα δώδεκα μαθήματα (οκτώ υποχρεωτικά και τέσσερα επιλογής) που συμπεριλαμβάνονται στο πρόγραμμα σπουδών από τα Τμήματα ΙΣΑ και ΦΠΨ επί συνόλου 76 (*Οδηγός σπουδών 2013-2014*, σελ. 10-11) είναι απολύτως επαρκή για τη σφαιρική κατάρτιση των φιλολόγων.

2. Πτυχίο Μεσαιωνικής – Νεοελληνικής Φιλολογίας

Τα μαθήματα της Κατεύθυνσης ΜΝΕΦ στο προπτυχιακό επίπεδο παρουσιάζουν εξισορροπημένη κατανομή των διαφόρων επιστημονικών πεδίων. Το πρόγραμμα καλύπτει τους στόχους του Τμήματος.

3. Πτυχίο Γλωσσολογίας

Η Κατεύθυνση προσφέρει αρκετά μαθήματα ειδίκευσης και ικανά μαθήματα για την κατάρτιση των φιλολόγων. Το πρόγραμμα καλύπτει τους στόχους του Τμήματος.

B'. Μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών

1. Μεταπτυχιακοί τίτλοι ειδίκευσης α) Αρχαίας Ελληνικής και β) Λατινικής Φιλολογίας

Κατά τον ίδιο τρόπο με τον προπτυχιακό κύκλο της Κλασικής Κατεύθυνσης, ο μεταπτυχιακός κύκλος σπουδών της Αρχαίας Ελληνικής και της Λατινικής Φιλολογίας ανταποκρίνεται στις προδιαγραφές και τους στόχους του προπτυχιακού προγράμματος Κλασικής Φιλολογίας. Σημειώνεται ότι και οι δύο ειδικεύσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν μαθήματα και από άλλα γνωστικά αντικείμενα που συνδέονται με τον αρχαίο ελληνικό και ρωμαϊκό κόσμο.

2. Μεταπτυχιακός τίτλος ειδίκευσης Νεοελληνικής Φιλολογίας

Ο μεταπτυχιακός κύκλος σπουδών της Νεοελληνικής Φιλολογίας παρουσιάζει μεγάλο εύρος αντικειμένων.

3. Μεταπτυχιακός τίτλος ειδίκευσης Βυζαντινής Φιλολογίας

Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα Βυζαντινής Φιλολογίας προσφέρει ευρύτατο φάσμα κειμενικών ειδών της βυζαντινής περιόδου.

4. Μεταπτυχιακός τίτλος ειδίκευσης Λαογραφίας

Στη Λαογραφία δεν προσφέρεται προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών αλλά ειδίκευση σε μεταπτυχιακό επίπεδο εντός της Κατευθύνσεως Μεσαιωνικής – Νεοελληνικής Φιλολογίας. Θα μπορούσε ίσως να συζητηθεί η δημιουργία κατεύθυνσης Λαογραφίας ώστε ο τομέας αυτός να αναγράφεται στον τίτλο σπουδών.

Στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα Λαογραφίας παρατηρείται σημαντική προσφορά σεμιναρίων που θα μπορούσαν να εμπλουτιστούν και με άλλα γνωστικά αντικείμενα, όπως αυτό της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας.

5. Μεταπτυχιακοί τίτλοι ειδίκευσης Γλωσσολογίας

Οι δύο κατευθύνσεις μεταπτυχιακών σπουδών του Τομέα Γλωσσολογίας, α) Θεωρητικής Γλωσσολογίας και β) Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας που καλύπτουν μαθήματα από όλο σχεδόν το φάσμα των γνωστικών αντικειμένων της σύγχρονης Γλωσσολογίας.

Ο Τομέας Γλωσσολογίας προσφέρει και ένα διεπιστημονικό – διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών με τίτλο «Τεχνολογισσία» σε συνεργασία με τον Τομέα Σημάτων, Ελέγχου και Ρομποτικής του Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου.

Με τη διοικητική και ακαδημαϊκή ευθύνη του Τμήματος Φιλολογίας προσφέρεται σε συνεργασία με το Τμήμα ΦΠΨ ένα διατμηματικό πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών για τη διδασκαλία της Νέας ελληνικής ως ξένης γλώσσας.

Διδακτορικές σπουδές

Στο πλαίσιο των διδακτορικών σπουδών θα ήταν ευκαταίε η διοργάνωση ορισμένων σεμιναριακών μαθημάτων, μολονότι, όπως τονίσθηκε κατά την παρουσίαση των προγραμμάτων, οι υποψήφιοι διδάκτορες είναι υποχρεωτικά κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου ειδίκευσης, για την απόκτηση του οποίου έχουν παρακολουθήσει και αξιολογηθεί σε μεγάλο αριθμό σεμιναρίων. Οι Τομείς και το Τμήμα διοργανώνουν πλήθος επιστημονικών διαλέξεων και ημερίδων σε αντικείμενα που ενδιαφέρουν τους υποψήφιους διδάκτορες.

Παρά την ύπαρξη υψηλού επιπέδου διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού, επισημαίνεται σημαντική καθυστέρηση του ερευνητικού και διδακτικού έργου η οποία οφείλεται κυρίως σε δυσκολίες λόγω της έλλειψης κονδυλίων και στην παρεμβολή χρονοβόρων γραφειοκρατικών διαδικασιών. Οι αντικειμενικές δυσκολίες οι οποίες προαναφέρθηκαν, επισημάνθηκαν εμφαντικά τόσο από το διδακτικό, όσο και από το ερευνητικό προσωπικό του Τμήματος αλλά και από τους διδακτορικούς και μεταδιδακτορικούς φοιτητές.

B. Διδασκαλία

Θεωρούμε ότι το Τμήμα έχει διαμορφώσει μια παιδαγωγική πολιτική σε ό,τι αφορά τη διδασκαλία, η οποία συζητείται και εμπλουτίζεται σύμφωνα με τις τρέχουσες μεθόδους διδασκαλίας. Ωστόσο, ο ιδιαίτερα αυξημένος αριθμός φοιτητών στα προπτυχιακά μαθήματα, πλην των σεμιναρίων, καθιστά δύσκολη την απρόσκοπτη εφαρμογή των παιδαγωγικών μεθόδων, όπως επισημάνθηκε και από τους ίδιους τους προπτυχιακούς φοιτητές. Αντίθετα, η συνεργασιμότητα του ακαδημαϊκού προσωπικού τονίσθηκε ιδιαίτερος από τους ίδιους τους προπτυχιακούς, μεταπτυχιακούς και διδακτορικούς φοιτητές. Η έλλειψη πόρων από τις αρχές τουλάχιστον του 2013 σε ό,τι αφορά ηλεκτρονικά περιοδικά, βάσεις δεδομένων και υποτροφίες αναφέρθηκε κατ'επανάληψη και από τους μεταπτυχιακούς και διδακτορικούς φοιτητές. Λόγω του μεγάλου αριθμού φοιτητών, το εξεταστικό σύστημα περιορίζεται κυρίως σε γραπτές τελικές εξετάσεις ή, κατά περίπτωση, παρουσιάσεις και σεμιναριακές εργασίες. Επισημαίνεται ότι έχει ληφθεί πρόνοια για την εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Η βελτίωση των οικονομικών πόρων θα επιτρέψει μεταξύ άλλων την αποτελεσματικότερη διαχείριση των διδακτικών μέσων, ιδιαίτερα στα Εργαστήρια Πληροφορικής και Φωνητικής.

Σε ό,τι αφορά το πρόγραμμα ανταλλαγής φοιτητών και προσωπικού Erasmus, βάσει των στοιχείων που παρατίθενται στην Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης (σελ. 115-116), το ενδιαφέρον φοιτητών του Τμήματος Φιλολογίας να μεταβούν σε ευρωπαϊκά πανεπιστήμια είναι πολύ μεγαλύτερο από το ενδιαφέρον φοιτητών ομολόγων τμημάτων του εξωτερικού να παρακολουθήσουν μαθήματα στο Τμήμα Φιλολογίας του ΕΚΠΑ. Καλόν θα ήταν να αυξηθεί ο αριθμός των φοιτητών άλλων πανεπιστημίων στο Τμήμα Φιλολογίας. Επίσης, θα ήταν ευκαταίε να αυξηθεί ο αριθμός του

ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος που μεταβαίνει σε άλλα πανεπιστήμια για διδασκαλία στο πλαίσιο του ιδίου προγράμματος.

Όπως τονίσθηκε κατά την παρουσίαση του έργου του Τμήματος, η διαδικασία αξιολόγησης της διδασκαλίας γινόταν σε προαιρετική βάση μέχρι το 2010. Κατά την *Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης* (σελ. 38-39 και σελ. 49, § 4.3.3). τα τελευταία τρία χρόνια δημιουργήθηκε ένα συστηματικό ερωτηματολόγιο, υποχρεωτικό, το οποίο λαμβάνει υπόψη τη διεθνή πρακτική.

Το ποσοστό επιτυχίας των φοιτητών ποικίλλει από μάθημα σε μάθημα. Παρουσιάζει διακυμάνσεις επίσης ανάλογα με το έτος και τη δυσκολία του μαθήματος αλλά παραμένει σε υψηλά επίπεδα (50%-80%), εκτός από το πρώτο έτος, όπου είναι χαμηλότερο. Η μέση διάρκεια σπουδών με το ισχύον μέχρι το τέλος του 2013 σύστημα συναρτάται με γενικότερα προβλήματα που παρατείνουν αυτή τη διάρκεια (για παράδειγμα καταλήψεις), όπως το Τμήμα εκθέτει στις σελ. 46-47 της *Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης* ή, όπως αναφέρθηκε κατά τις παρουσιάσεις, λόγω της οικονομικής κρίσης των τελευταίων ετών, η οποία υποχρεώνει πολύ περισσότερους φοιτητές να εργάζονται παράλληλα με τις σπουδές τους.

Το Τμήμα ακολουθεί το νομικό πλαίσιο και τους κανονισμούς που διέπουν τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Η εφαρμογή του νέου Κανονισμού σε ό,τι αφορά τη διάρκεια της φοίτησης θα βελτιώσει την εκπαιδευτική διαδικασία σε συνδυασμό με τον παιδαγωγικό σχεδιασμό του Τμήματος.

Γ. Έρευνα

Το Τμήμα προωθεί συστηματικά κοινές ερευνητικές δράσεις στις οποίες εμπλέκονται και φοιτητές, ιδιαιτέρως του πρώτου και δεύτερου μεταπτυχιακού κύκλου, όπως αυτό εμφανίζεται στα κοινά ερευνητικά εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα (*Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης*, σελ. 74-78). Δυστυχώς, η έλλειψη νομοθετικού πλαισίου και συγκεκριμένης κρατικής πολιτικής για την έρευνα με σύνδεση Πανεπιστημίων και Ερευνητικών Ιδρυμάτων δεν ενθαρρύνει τις συνεργασίες.

Το Τμήμα υποστηρίζει την έρευνα με τη δημιουργία εργαστηρίων, όχι μόνο αυτών που αναφέρονται στη σελ. 78, § 5.3 της *Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης* αλλά και άλλων που μνημονεύθηκαν κατά τις παρουσιάσεις της 17^{ης} και 18^{ης} Δεκεμβρίου, όπως και με τη διοργάνωση συνεδρίων ή άλλων επιστημονικών εκδηλώσεων. Παρά την οικονομική δυσπραγία, είναι πολύ σημαντική η λειτουργία εργαστηρίων, κυρίως του Εργαστηρίου Πληροφορικής του Τμήματος Φιλολογίας, του Εργαστηρίου Φωνητικής και Υπολογιστικής Γλωσσολογίας του Τομέα Γλωσσολογίας, αλλά και του νεοσύστατου Εργαστηρίου Κυπριακών Μελετών, το οποίο εξασφάλισε

χορηγίες για υποτροφίες σε μεταπτυχιακούς φοιτητές και υποψηφίους διδάκτορες.

Οι επιστημονικές δημοσιεύσεις του Τμήματος σε διεθνούς κύρους περιοδικά με σύστημα κρίσης και σε βιβλία με σύστημα αξιολόγησης είναι εξαιρετικά σημαντικές και απολύτως συγκρίσιμες με εκείνες αντίστοιχων ερευνητικών κέντρων παρομοίου μεγέθους και κατεύθυνσης. Η απήχηση της ερευνητικής παραγωγής παρουσιάζει ικανοποιητικό δείκτη εμβέλειας, όπως φαίνεται στον πίνακα της σελ. 79, § 5.5 της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης. Μέλη του Τμήματος διεκδίκησαν επιτυχώς την ευρωπαϊκή ή κρατική χρηματοδότηση ιδιαίτερος σημαντικών ερευνητικών προγραμμάτων (Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης, σελ. 74-78, § 5.2). Σε ατομικό επίπεδο υπάρχουν πολλές συνεργασίες με ιδρύματα και φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού. Παρά τις οικονομικές αντιξοότητες, εξαιρετικές ήσαν και οι αντίστοιχες δραστηριότητες και κατά τα έτη 2010-2013, όπως εμφανίζονται στο συμπληρωματικό υλικό της περιόδου 2010-2013 το οποίο παρεσχέθη στα μέλη της Επιτροπής Αξιολόγησης μετά τις παρουσιάσεις της 17^{ης} και 18^{ης} Δεκεμβρίου.

Ο ιδιαίτερα αυξημένος αριθμός των δημοσιεύσεων που προαναφέρθηκε συνδέεται και με τα αποτελέσματα Ερευνητικών Προγραμμάτων μελών του Τμήματος. Ας σημειωθεί ιδιαίτερος η δημοσίευση των αποτελεσμάτων των ερευνητικών προγραμμάτων «Πυθαγόρας», «Καποδίστριας», «Θαλής», «Αριστεία», «Προγράμματα διά βίου μάθησης» με κοινοτική και εθνική χρηματοδότηση (ΕΣΠΑ), καθώς και των προγραμμάτων του Τμήματος με χρηματοδότηση του ΕΛΚΕ τα τρία τελευταία χρόνια.

Μέλη του τμήματος έχουν λάβει διακρίσεις και βραβεία από οργανισμούς και φορείς της Ελλάδας και του Εξωτερικού (Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης, σελ. 81-83).

Το Τμήμα προτείνει σειρά συνεργασιών με φορείς του εξωτερικού (π.χ. με το Πανεπιστήμιο Βαρκελώνης, το Πανεπιστήμιο Gregorianum της Ρώμης, τον γαλλικό ακαδημαϊκό φορέα «Sources Chrétienne», το Fordham University της Νέας Υόρκης) για την ενίσχυση της έρευνας και των μεταπτυχιακών κύκλων σπουδών. Επίσης, προβλέπεται η ενθάρρυνση της χρηματοδοτούμενης έρευνας στο πλαίσιο των Ανθρωπιστικών Σπουδών για την ανάπτυξη της διατμηματικής και διαπανεπιστημιακής συνεργασίας.

Δ. Άλλες υπηρεσίες

Οι παρεχόμενες υπηρεσίες προς το Διδακτικό και Ερευνητικό προσωπικό είναι ικανοποιητικές. Αντίθετα, οι ώρες και ημέρες υποδοχής των φοιτητών και του κοινού από τη Γραμματεία του Τμήματος θα πρέπει να αυξηθούν ουσιαστικά, δεδομένου ότι κρίνονται ανεπαρκείς (Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης, σελ. 93). Όπως είναι αυτονόητο, το Τμήμα προωθεί την ανάπτυξη και βελτίωση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών, παρά τις δυσκολίες που παρατηρούνται σε σχέση με τις κεντρικές υπηρεσίες του Πανεπιστημίου. Για την περαιτέρω προσέλκυση των φοιτητών στην

Πανεπιστημιούπολη το Τμήμα διοργανώνει εκδηλώσεις για το φοιτητικό και το ευρύτερο κοινό.

Η στελέχωση της Γραμματείας του Τμήματος ήταν ικανοποιητική μέχρι πρότινος. Το προσωπικό έχει σφαιρική γνώση των αντικειμένων και επιτελεί τα πολλαπλά καθήκοντά του. Όπως αναφέρεται και στην Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης η κατά διαστήματα συστηματική επιμόρφωση του προσωπικού θα ήταν ιδιαίτερος χρήσιμη, αν όχι απαραίτητη. Όσον αφορά τα Σπουδαστήρια, η στελέχωση μέχρι πρόσφατα θα κρινόταν επαρκής, όμως ένας καλύτερος καταμερισμός καθηκόντων στο εσωτερικό του Τμήματος θα ήταν ίσως πιο αποτελεσματικός. Ωστόσο, οι αποφάσεις αναγκαστικής μετακίνησης, διαθεσιμότητας και απολύσεων του διοικητικού προσωπικού δημιουργεί ανυπέβλητα κοινωνικά και εργασιακά προβλήματα με σοβαρές συνέπειες στη διδασκαλία και την έρευνα.

Η Επιτροπή Αξιολόγησης είχε την ευκαιρία να επισκεφθεί και να ξεναγηθεί στο υπό κατασκευή νέο κτήριο της Κεντρικής Βιβλιοθήκης της Φιλοσοφικής Σχολής, στην οποία θα μεταφερθούν τα υπάρχοντα Σπουδαστήρια.

Οι τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών χρησιμοποιούνται ευρέως στη διδασκαλία (Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης σελ. 64, § 4.6.2.). Ιδιαίτερος χρησιμοποιείται η πλατφόρμα “η-Τάξη” στη Γραμματεία, στην επικοινωνία διδασκόντων και διδασκομένων, στα Εργαστήρια και στα φροντιστηριακά μαθήματα.

Σημαντική είναι η παροχή εξειδικευμένου τεχνικού εξοπλισμού για άτομα με προβλήματα όρασης και γενικότερα η πρόνοια που έχει ληφθεί για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Λόγω του αυξημένου αριθμού φοιτητών, ο θεσμός του Ακαδημαϊκού Συμβούλου δεν είναι δυνατόν να λειτουργήσει αποτελεσματικά. Παρά το γεγονός ότι οι διδάσκοντες δέχονται τους φοιτητές σε καθορισμένες ημέρες και ώρες και απαντούν ηλεκτρονικά και διά μέσων κοινωνικής δικτύωσης στις ερωτήσεις τους, είναι απαραίτητη η αύξηση των ωρών ακροάσεως των φοιτητών.

Κατά την παρουσίαση μέλη του Τμήματος εξέφρασαν κατ’ επανάληψη τη βαθιά τους ανησυχία για την κατάσταση διαρκούς αβεβαιότητας στην οποία έχει περιέλθει το διοικητικό του προσωπικό και η οποία έχει ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις στην εκπαίδευση και την έρευνα. Στο δημιουργηθέν αυτό διοικητικό αδιέξοδο, τα περιθώρια κινήσεως του Τμήματος είναι μηδενικά, δεδομένου δε του νομοθετικού πλαισίου οι δυνατότητες υποβολής προτάσεων είναι ανύπαρκτες.

Όπως αναφέρεται στη σελ. 85, § 6.1.1. της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης, το Τμήμα έχει αναλάβει σειρά εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών μέσω των μελών του, οι οποίες απευθύνονται στο ευρύ κοινό. Επιπλέον, υποστηρίζει μαθήματα επιμόρφωσης και διδασκαλίας της ελληνικής ως

δεύτερης γλώσσας σε οικονομικούς μετανάστες και πρόσφυγες. Μέλη του Τμήματος συμμετέχουν στα διοικητικά συμβούλια διαφόρων οργανισμών και ιδρυμάτων.

Ε. Στρατηγικός σχεδιασμός, προοπτικές

Στον βραχυπρόθεσμο σχεδιασμό του Τμήματος εντάσσονται εκτός των προαναφερθέντων:

1. Η ανάπτυξη των ήδη υπάρχουσών διμερών σχέσεων με πανεπιστήμια του εξωτερικού.
2. Ο εμπλουτισμός του Προγράμματος Σπουδών του Διδασκαλείου της Νέας Ελληνικής με μαθήματα αρχαίας ελληνικής και λατινικής.
3. Η συνεχής και διά βίου εκπαίδευση ενηλίκων με στόχο τον διαρκή εμπλουτισμό των γνώσεών τους.

Στους μεσοπρόθεσμους στόχους του Τμήματος εντάσσονται μεταξύ άλλων:

4. Η μείωση του αριθμού των κατ' έτος εισαγομένων φοιτητών.
5. Η κτηριακή επάρκεια.
6. Η προσέλκυση πόρων μέσω διεθνών προγραμμάτων.

Στ. Τελικές διαπιστώσεις και εισηγήσεις της Επιτροπής

Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι στο Τμήμα Φιλολογίας επιτελείται εξαιρετικά σημαντικό για την Ελλάδα έργο, αφ' ενός στην έρευνα στον τομέα των Ανθρωπιστικών Επιστημών και αφ' ετέρου στην κοινωνική προσφορά του, ιδιαίτερος σε ό,τι αφορά τη δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Ιδιαίτερος:

- Οι στρατηγικοί στόχοι του καθορίζονται από την έρευνα και τη διδασκαλία, καθώς και από την προσέλκυση κονδυλίων, όπως είναι η διεθνής πρακτική.
- Έχει αναπτυχθεί τόσο από το διδακτικό και το διοικητικό προσωπικό όσο και από τους φοιτητές η αίσθηση ότι ανήκουν σε μια επιστημονική κοινότητα, την οποία εκτιμούν και προσπαθούν να βελτιώσουν συλλογικά.
- Οι ερευνητές διακρίνονται για τη συνεχή επιστημονική τους παραγωγή και δημοσιεύσεις σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά και βιβλία σοβαρών εκδοτικών οίκων.
- Διαπιστώνεται αποτελεσματικότητα της παιδαγωγικής διαδικασίας σε όλους τους Τομείς του Τμήματος.
- Σε ό,τι αφορά την εσωτερική οργάνωση του Τμήματος, η δομή είναι σαφής λόγω του διαχωρισμού σε Τομείς. Τα προπτυχιακά προγράμματα είναι οργανωμένα σε τρεις Κατευθύνσεις και πτυχία που παρέχουν ευρύ φάσμα γνωστικών αντικειμένων, ενώ τα μεταπτυχιακά προγράμματα προσφέρουν ειδίκευση στα επί μέρους γνωστικά αντικείμενα κάθε Τομέως.
- Η διεπιστημονική έρευνα είναι αξιοσημείωτη σε επιστημονικές δημοσιεύσεις μελών του Τμήματος. Σε ορισμένους τομείς όμως, όπως

στις αρχαιογνωστικές σπουδές, καλόν θα ήταν να δοθεί περισσότερη έμφαση.

- Στην Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης σημειώνεται έλλειψη ορισμένων χρήσιμων στατιστικών στοιχείων, όπως για παράδειγμα του ποσοστού επιτυχίας στις εξετάσεις ΑΣΕΠ ή της επιστημονικής εξέλιξης των κατόχων μεταπτυχιακού διπλώματος και κυρίως των διδασκόντων των Τομέων του Τμήματος στον επαγγελματικό χώρο. Παρά ταύτα, σημειώνεται ο σημαντικός αριθμός πτυχιούχων του Τμήματος που γίνονται δεκτοί για μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές σε πανεπιστήμια της Ελλάδας και του εξωτερικού· διδάκτορες ορισμένων τουλάχιστον Τομέων του Τμήματος έκαναν ή κάνουν λαμπρή σταδιοδρομία ως μέλη ερευνητικού ή διδακτικού προσωπικού διεθνώς.
- Είναι απαραίτητο να υπάρξουν στο άμεσο μέλλον επεξεργασμένα στατιστικά στοιχεία και ενιαίο πληροφορικό σύστημα από την Κεντρική Διοίκηση του Πανεπιστημίου για όλες τις διοικητικές, τις κτηριακές και τις άλλες υποδομές του Τμήματος, όπως επίσης και για τη διαχείριση όλου του ανθρώπινου δυναμικού σε ενιαία βάση δεδομένων.
- Απαιτείται πιο συγκεκριμένη στρατηγική για περαιτέρω διάχυση των ερευνητικών αποτελεσμάτων σε ευρύτερους κοινωνικούς χώρους.
- Θα ήταν σκόπιμη η περαιτέρω ενθάρρυνση ερευνητικών συνεργασιών σε επίπεδο Τμημάτων και Ερευνητικών Ιδρυμάτων.

Τα μέλη της Επιτροπής

Οι υπογεγραμμένοι

Υπογραφή

Στέλλα Γεωργούδη _____

Κωνσταντίνος Μπόμπας _____

Juan Nadal Cañellas _____

Bernhard Palme _____

Άννα Παναγιώτου-Τριανταφυλλοπούλου _____